

เอกสารวิชาการฉบับที่ ๑๕/๒๕๕๖

Technical Paper No. 15/2013

บทบาทของชุมชนต่อการจัดการทรัพยากรประมงในแม่น้ำปากพนัง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

Role of Community on Fisheries Resources Management
in the Pak Phanang River, Nakhon Si Thammarat Province

การุณ อุไรประสิทธิ์
สุภาพ สังข์ไพฑูรย์

Karun Uraiprasit
Suparp Sangkhapaitoon

สำนักวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด
กรมประมง
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

Inland Fisheries Research and Development Bureau
Department of Fisheries
Ministry of Agriculture and Cooperatives

เอกสารวิชาการฉบับที่ ๑๕/๒๕๕๖

Technical Paper No. 15/2013

บทบาทของชุมชนต่อการจัดการทรัพยากรประมงในแม่น้ำปากพนัง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

Role of Community on Fisheries Resources Management
in the Pak Phanang River, Nakhon Si Thammarat Province

การุณ อุไรประสิทธิ์
สุภาพ สังขไพฑูรย์

Karun Uraiprasit
Suparp Sangkhapaitoon

ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดพัทลุง

Phatthalung Inland Fisheries Research and
Development Center

สำนักวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด
กรมประมง

Inland Fisheries Research and Development Bureau
Department of Fisheries

๒๕๕๖

2013

รหัสทะเบียนวิจัย 54-0556-54071-009

บทบาทของชุมชนต่อการจัดการทรัพยากรประมงในแม่น้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การณ อุไรประสิทธิ์^๑ และ สุภาพ สังขไพฑูรย์^{๒*}

^๑ ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดตราด

^๒ ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดพัทลุง

บทคัดย่อ

การศึกษาบทบาทของชุมชนต่อการจัดการทรัพยากรประมงในแม่น้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงข้อมูลพื้นฐานทั่วไป การรับรู้ข่าวสารด้านการประมง ทักษะคิดต่อการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรประมง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรประมง การได้รับประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรประมง และปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรประมง โดยทำการศึกษาจากการ สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และชุมชน ที่อาศัยอยู่บริเวณ ตอนบน ตอนกลาง และตอนล่างของแม่น้ำปากพนัง จำนวน 244 ราย ในระหว่างเดือนตุลาคม 2553 ถึงกันยายน 2554 ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาคืออาชีพประมง โดยครัวเรือนร้อยละ 96.3 เป็นคนดั้งเดิมที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารด้านการประมงมากกว่าร้อยละ 60 โดยสื่อประเภทบุคคลมีการรับรู้สูงกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ ในส่วนของการเปรียบเทียบ ทักษะคิดต่อการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรประมง ระหว่างผู้นำชุมชนและ ชุมชนพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยผู้นำชุมชนบริเวณตอนบนและตอนกลางมีระดับความคิดเห็นต่ำกว่า ความคิดเห็นของ ชุมชนในพื้นที่เดียวกัน ในขณะที่บริเวณ ตอนล่างมีระดับความคิดเห็นตรงกันข้าม สำหรับการเปรียบเทียบด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรประมง พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) เช่นกัน โดยความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมีระดับคะแนนสูงกว่าความคิดเห็นของชุมชน

การได้รับประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรประมง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า ปริมาณสัตว์น้ำ รายได้จากการจับสัตว์น้ำ และแหล่งที่อยู่อาศัยสัตว์น้ำลดลง ในขณะที่ประเด็น การได้รับ ความรู้ ประสบการณ์ และความรู้สึภภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์นั้น ผู้นำชุมชน ยอมรับว่าได้รับเพิ่มขึ้น แต่ชุมชนยังคงเหมือนเดิม เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นในเชิงพื้นที่พบว่ากลุ่มตัวอย่าง บริเวณตอนบน ยอมรับว่าได้รับเพิ่มขึ้น ส่วนพื้นที่ตอนกลางและตอนล่างยอมรับว่ายังคงเหมือนเดิม สำหรับปัญหาที่พบคือ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และปัญหาด้านทรัพยากรสัตว์น้ำ ลดลง ส่วนข้อเสนอแนะคือ การเพิ่ม ความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรประมงโดยชุมชนมีส่วนร่วม การเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง ของเจ้าหน้าที่ และการประชุมร่วมเพื่อระดมความคิดเห็นและหาแนวทางในการกำหนดกฎเกณฑ์หรือระเบียบในการทำการประมงที่เหมาะสมในพื้นที่

คำสำคัญ : บทบาทชุมชน การจัดการทรัพยากรประมง แม่น้ำปากพนัง

*ผู้รับผิดชอบ : หมู่ที่ ๔ ต.ลำปำ อ.เมือง จ.พัทลุง ๙๓๐๐๐ โทร. ๐-๗๕๖๐-๕๕๓๓

e-mail : s_suparp@yahoo.com

Role of Community on Fisheries Resources Management in the Pak Phanang River, Nakhon Si Thammarat Province

Karun Uraiprasit¹ and Suparp Sangkhapaitoon^{2*}

¹Trat Inland Fisheries Research and Development Center

²Phatthalung Inland Fisheries Research and Development Center

Abstract

A study on role of community on fisheries resources management in the Pak Phanang River, Nakhon Si Thammarat Province was aimed to investigate the present status on socio-economic aspects, the fisheries information perception, the attitudes and participations on fisheries resources conservation and management, the benefits in fisheries resources utilization and problems and suggestions. Total sampling of 244 households were conducted during October 2010 to September 2011. Data was collected by using questionnaires as structured interview.

The results showed that major occupation was farmer, followed by fisher. Majority of 96.3% households were local people who living in Nakhon Si Thammarat Province. More than 60% households received the fisheries information perception. Whereas the household samples perception from the individual medias were higher than the other medias. There was significant difference ($p < 0.05$) between community leaders and villagers on the comparison of attitudes on fisheries resources conservation and management. The opinion level of community leaders at upper and middle zone was lower than that of the villagers in the same area. While there was convergence at the lower zone. Besides there was also significant difference ($p < 0.05$) between community leaders and villagers on the comparison of the participations on fisheries resources conservation and management. The opinion level of community leaders was higher than the villagers.

In the topic of the benefits in fisheries resources utilization, most of household samples believed that the fish abundance, fishing income and aquatic habitats were decreased. While the knowledge gain, experiences and ground in participation of conservation, the community leaders have been increased their perception but the villagers remained the same. Also the opinion levels by community zone showed that the household samples in upper zone have been increased their perception but the middle and lower zone remained the same. For the problems, there were environmental issues and aquatic resources declining issues. And the suggestions were the requirement of knowledge enhancement in participation on fisheries resources conservation and management, continuing surveillance of officers and join meeting and brainstorming for finding rules on appropriate fishing enforcement in this river.

Key words : Role of community, fisheries resources management, the Pak Phanang River

*Corresponding author : Moo 4 T.Lampam A.Muang C.Phatthalung 93000 Tel. 0-7460- 4533

e-mail : s_suparp@yahoo.com